

การปลูกชิงแดง

- ทั่วไปเกี่ยวกับชิงแดง
- อนุกรมวิธาน
- ลักษณะทางพฤกษศาสตร์
- การขยายพันธุ์
- ปัจจัยการผลิต
- การเตรียมแปลง
- การปฏิบัติดูแลรักษา
- โรคและแมลง
- การเก็บเกี่ยว
- การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

คณะผู้แต่ง

พวงเพ็ญ ศิริรักษ์

วินัย จระนะนิล

คณะผู้จัดทำ

นายสมชาย สุคนธสิงห์ (ที่ปรึกษา)

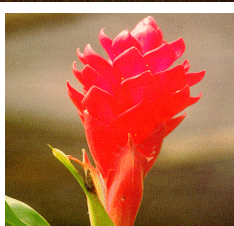
นายโอฬาร พิทักษ์

นางภาวนา อัคระประภา

นายทวีพงศ์ สุวรรณโร

นายเศรษฐพงษ์ เลชะวัฒนะ

นายอภิชาติ สุวรรณ

ชิงแดง เป็นพืชที่มีการปลูกประดับบ้านเรือนมานานแล้ว มีการดูแลรักษาง่าย สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพดินทั่วไป ขยายพันธุ์ได้ด้วยหน่อ และให้ดอกตลอดปี ชิงแดงมีช่อดอกที่สวยงามสามารถบานอยู่บนต้นได้นาน และมีรูปทรงของดอกที่แปลกกว่าไม้ดอกชนิดอื่นๆ ประกอบกับเมื่อนำมาปักแจกัน พบว่า มีอายุการปักแจกันที่เหมาะสม ทำให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ดังจะเห็นได้จากวิวัฒนาการจากการปลูกเป็นไม้ประดับบริเวณบ้าน มาเป็นการปลูกเพื่อตัดดอกเป็นการค้ามากขึ้น จากข้อมูลการซื้อขายที่ปากคลองตลาดพบว่าการซื้อขายชิงแดงเป็นปริมาณ 2,000 ดอก/สัปดาห์ คิดเป็นมูลค่า 10,000 บาท/สัปดาห์ และยังพบว่าการส่งออกบ้าง

แหล่งพันธุ์ที่ผลิตชิงแดง ปัจจุบันจะพบในจังหวัดปริมณฑล ได้แก่ อ.บางกรวย จ.นนทบุรี อ. กระทุ่มแบน อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร อ.สามพราน จ.นครปฐม และอ.ท่าม่วง และกิ่ง อ. ตานมะขามเตี้ย จ. กาญจนบุรี

อนุกรมวิธานอนุกรมวิธาน

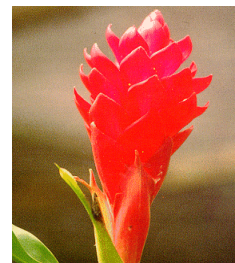
ชื่อวิทยาศาสตร์ :	Alpinia purpurata (Vieill.) K. Schum.
ชื่อพ้อง :	Alpinia grandis Schum.
ชื่อสามัญ :	ซิงแดง, Red ginger
วงศ์ :	Zingiberaceae
ถิ่นกำเนิด :	ประเทศนิวกินี, หมู่เกาะโซโลมอน, ประเทศวานาวาตู และ พบตั้งแต่ระดับน้ำทะเล จนถึง 650 เมตร

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น

ต้นซิงแดงเป็นพืชวงศ์เดียวกับซิงข่า ซึ่งมีลำต้นใต้ดินเรียกว่าเหง้า (rhizome) มีขนาดสั้น แตกสาขาทอดขนานไปกับผิวดิน และเป็นที่สะสมอาหาร เหง้ามีสีแดง เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 ซม. ส่วนลำต้นเหนือดินเป็นกาบใบที่โอบซ้อนกันแน่น เช่นเดียวกับพวงกล้วย ส่วนนี้คือ ลำต้นเทียม (pseudostem) ลำต้นเหนือดินสูง 1-2 เมตร หากสมบูรณ์มากหรือขึ้นอยู่ในธรรมชาติ อาจสูงถึง 5 เมตร ขึ้นอัดแน่นเป็นกอใหญ่ ใบ เป็นรูปรีบริเวณกลางใบกว้าง แล้วค่อยๆ เรียวไปหาปลายใบและฐานใบไม่มีก้านใบ ผิวน้ำเกลี้ยงทั้งด้านบนและด้านล่าง ขนาดยาว 20-30 ซม. และกว้าง 5-8 ซม. ปลายใบแหลม ยาว ฐานใบเรียวลาดเข้าหาก้านใบ เห็นเส้นกลางใบ ปรากฏชัดเจนทางด้านล่างของใบ ดอก ช่อดอกจะออกที่ยอดช่อดอก ยาว ประมาณ 30 ซม. อาจยาวได้ถึง 90 ซม. ประกอบด้วย กลีบประดับเรียงซ้อนกันอยู่ กลีบประดับมีสีแดงสด รูปไข่ ปลายแหลม ขนาดยาว 3-4 ซม. และกว้าง 1.5-2.5 ซม. ดอกแท้เป็นรูปกรวยสีขาวขนาดเล็ก อยู่ภายในกลีบประดับไม่ค่อยเห็นโผล่ออกมาเหนือกลีบประดับ ดอกแท้มักเหี่ยวแห้งไปในเวลาอันรวดเร็ว คงเหลือ แต่ริ้วประดับซึ่งคงมีสีสดอยู่เป็นเวลานานทำให้ซิงแดง

มีช่อดอกที่สวยงาม ผล ของซิงแดง เป็นชนิดแคบซูล ผิวน้ำสีแดง ขนาดยาวประมาณ 3 ซม. เมล็ด มีสีดำความยาวประมาณ 3 มม. และมีเปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง

พันธุ์

1. **Red ginger** หรือซิงแดงที่มีปลุกอยู่ทั่วไป
2. **Eileen Mcdonald หรือ ซิงชมพู (Pink ginger)** มีกลีบประดับสีชมพู ลักษณะช่อดอกคล้ายซิงแดง
3. **Jungle King** มีกลีบประดับสีแดง ช่อดอกจะมีลักษณะมน อ้วนกว่าซิงแดง
4. **Jungle Queen** มีกลีบประดับสีชมพูจาง ลักษณะช่อดอกคล้าย Jungle King

5.Tahitian มีกลีบประดับสีแดง และมักจะมีช่อดอกแขนงจำนวนมาก แตกจากช่อดอกหลัก ทำให้มี ลักษณะเป็นช่อใหญ่

6.Kimi เป็นพันธุ์ที่เกิดจากการเพาะเมล็ดของชิงชมพู กลีบประดับมีสีชมพูเหลืองแดง สวยงามมากลักษณะช่อดอกคล้ายชิงแดง

การขยายพันธุ์

1. ใช้เมล็ด พบว่าชิงแดงติดเมล็ดได้ยากในประเทศไทย ดังนั้นผู้ปลูกเลี้ยง จะต้องหมั่นสังเกตดอกแห้งถ้าต้องการเก็บเมล็ดพันธุ์ ควรเพาะเมล็ดในวัสดุเพาะที่คุณสมบัติเป็นกรดเล็กน้อยระบายน้ำดี และกลบด้วยวัสดุเพาะบาง ๆ เวลาการออกของเมล็ดไม่แน่นอน แต่งอกเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับเมล็ดธรรมชาติ

2. ใช้ตะเกียง (Aerial offshoots) ช่อดอกของชิงแดงเมื่อแก่จะสร้างตะเกียง หรือหน่อเล็ก ๆ ที่โคนกลีบประดับ สามารถแยกตะเกียงออกจากช่อดอกและปลูกได้ทันที แต่จะให้ผลดีถ้าตะเกียงมาชำให้เกิดรากก่อน โดยจะมีการสร้างราก 4-8 สัปดาห์หลังการชำ

3. การแยกหน่อ (Division) กิ่งหน่อใหม่จะเกิดที่ส่วนบนของเหง้าของต้นแม่ การแยกหน่อมักทำโดยใช้หน่อที่ไม่แก่เกินไปนัก ให้มีส่วนของเหง้ายาวประมาณ 5 นิ้ว และส่วนของต้นเทียมยาว 8-12 นิ้ว แล้วนำมาปักชำในกระบะชำ หรือถุงพลาสติก

ปัจจัยการผลิต

แสง

ชิงแดง เจริญเติบโตและให้ดอกที่มีคุณภาพดีในที่ร่มเงา ดังนั้น ในการปลูกชิงแดงจำเป็นจะต้องปลูกภายใต้โรงเรือนพรางแสงด้วยซาแรน ซึ่งแสงที่เหมาะสมในการปลูกชิงแดง จะอยู่ประมาณ 50-70 เปอร์เซ็นต์ หรืออาจปลูกเป็นพืชแซมในสวนไม้ยืนต้นก็ได้

การเตรียมแปลงปลูก

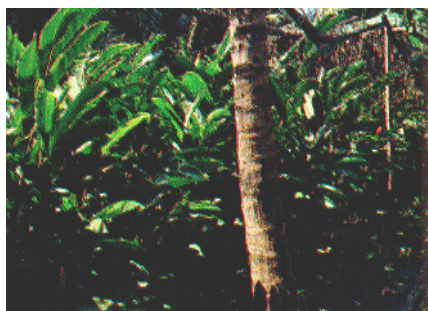
1. การเตรียมแปลง มี 2 แบบ คือ

พื้นที่ดอน ทำแปลงแบบทำร่องให้ลึก ประมาณ 20 เซนติเมตร กว้าง 2-3 ม. ความยาวตามขนาดของพื้นที่ แต่สลับแปลงห่างกัน 1.5 เมตร

พื้นที่ลุ่ม การทำแปลงโดยการทำคันร่องขุดคูน้ำลึก 1 เมตร กว้าง 1 เมตร ทำแปลงปลูกกว้าง 1.5 เมตร ความยาวตามพื้นที่ และทำคันขอบแปลงโดยรอบแปลงสูง 20 เซนติเมตร ทำการเตรียมแปลงปลูกโดยไถพรวนตากดิน 5-7 วัน ใส่ปุ๋ยคอกผสมแกลบดิน ในแปลงปลูกเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน และใช้ปูนขาวอัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อปรับปรุงดิน

2. ระยะปลูก ระยะปลูกที่เหมาะสม 1 x 1 ม. ชิงแดงโดยใช้หน่อพันธุ์ปลูก หลุมละ 1 ต้น หรือใช้หน่อที่ชำจนแตกกอแล้วปลูกหลุมละกอ จากนั้นกลบดินให้แน่น และใช้หลักปัก ผูกติดกับต้น เพื่อไม่ให้ต้นล้ม แล้วรดน้ำให้ชุ่ม

การปฏิบัติดูแลรักษา

การให้ปุ๋ย การให้ปุ๋ยไม่จำเป็นต้องให้ปุ๋ยเคมีมาก เนื่องจากการตอบสนองในการให้ผลผลิตต่อการให้ปุ๋ยเคมีได้น้อย แต่อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นต้องให้ปุ๋ยเคมีแก่ชิงแดง โดยให้ปุ๋ยสูตรที่มีอัตราส่วน 1:1:1 ปีละ 2 ครั้ง ๆ ละ 50 กก./ไร่ ให้ร่วมกับปุ๋ยคอกจะทำให้ชิงแดงให้ดอกตกและมีคุณภาพดอกดีขึ้น

การให้น้ำ ชิงแดงเป็นพืชที่ต้องการความชื้นในดินสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้น้ำอย่างเพียงพอ วิธีการให้น้ำอาจให้น้ำแบบท่วมแปลงปลูกสำหรับแปลงปลูกที่เป็นที่ดอนโดยให้ 3-5 วันต่อครั้ง ที่ลุ่มให้น้ำโดยใช้เรื่อรด 1-2 วัน/ครั้ง หรือโดยสังเกตจากความชื้นดิน

การป้องกันกำจัดวัชพืช

วัชพืชจะรบกวนมากในช่วงแรกๆ เท่านั้นหลังจากอายุ 1 ปี ไปแล้วชิงแดงจะเจริญโตเต็มที่ ทำให้วัชพืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้

การตัดแต่ง

ส่วนใหญ่จะมีการตัดแต่งต้นพร้อมกับการตัดดอก โดยการตัดดอกชิดโคนต้นเหนือดิน ประมาณ 2-3 นิ้ว

โรคและแมลง

ไม่พบโรคที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับชิงแดง แต่อาจพบแมลงที่เข้าทำลายดังนี้

1. เพลี้ยแป้ง

เกิดจากการปลุกชิงแดงใกล้กับแปลงปลูกกล้วยหรือพืชอื่นที่เป็นพืชอาศัยของเพลี้ยแป้ง เพลี้ยจะเข้าทำลายดอก เกษตรกรควรใช้วิธีการตัดดอกที่ถูกทำลายทิ้ง หรือสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง เช่น ฟุราดาน 3 จี อะไซโตริน เดลตริน ฟอสซ์ เป็นต้น

2. หนอนเจาะลำต้น

หนอนเจาะลำต้นจะเข้าทำลายโดยกินไส้ของต้นชิงแดงที่ยังไม่ให้ออกทำให้ยอดแห้งตาย เกษตรกรควรตัดต้นที่ถูกทำลายมาผ่าเอาหนอนที่อยู่ภายในลำต้นมาทำลาย และใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงฉีดพ่น เช่น ฟอสซ์ แลนเนท คาราเต้ เป็นต้น

การเก็บเกี่ยว

โดยตัดดอกที่บ้านแล้วประมาณ 70-80% ของช่อดอก โดยใช้มีดคม ๆ ตัดโคนต้น เหนือดินประมาณ 2-3 นิ้ว

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เมื่อตัดดอกชิงแดงแล้วให้นำดอกแช่ลงในอ่างน้ำที่มีน้ำสะอาดและทำความสะอาด ตัดใบให้เหลือ 3-4 ใบ ตัดก้านให้ยาว 1 ม. สำหรับดอกขนาดใหญ่ และดอกขนาดกลาง ส่วนดอกเล็กมักตัดก้านให้ยาว 50-70 ซม. แล้วนำมามัดเป็นกำๆ ละ 10 ดอก สำหรับการคัดขนาดดอกนั้นจะคัดตามขนาด ดังนี้

เกรด A ช่อดอกยาว 6 นิ้วขึ้นไป

ก้านช่อดอกยาว 1 เมตร

เกรด B ช่อดอกยาว 4-5 นิ้ว

ก้านช่อดอกยาว 1 เมตร

เกรด C ช่อดอกยาว 2-3 นิ้ว

ก้านช่อดอกยาว 0.5-0.7 เมตร

อายุการปักแจกัน

ได้มีการศึกษาค้นพบว่าความยาวของต้นที่ติดกับช่อดอกนั้นมีผลต่ออายุการปักแจกันดังนี้

ก้านยาว 50 ซม.

มีอายุการปักแจกัน 2 สัปดาห์

ก้านยาว 100 ซม.

มีอายุการปักแจกัน 3-5 สัปดาห์

ก้านยาว 150 ซม.

มีอายุการปักแจกัน 4-6 สัปดาห์

และ Jja (1988) ยังพบว่าการใช้กรด ซิตริก (Citric acid: 5 UM) สามารถยืดอายุการปักแจกันดอกชিংแดง (ก้านยาว 40 ซม.) จาก 4 วัน เมื่อแช่ในน้ำกลั่นเป็น 13.5 วัน เมื่อผสมกรดซิตริก ณ อุณหภูมิ 24-24 องศาเซลเซียส

การขนส่ง

จะมีการขนส่งดอกชিংแดงโดยแช่ก้านช่อดอกชিংแดงในถังน้ำ ที่วางไว้หลังรถบรรทุกเล็กส่งพ่อค้าหรือมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวน

ต้นทุนการผลิต ในการผลิตชিংแดง 1 ไร่ สามารถประมาณการต้นทุนการผลิตได้ดังนี้

รายการ	เป็นเงิน (บาท)
ค่าพันธุ์ จำนวน 1,280 ต้น ๆ ละ 10 บาท เป็นเงิน	12,800
ค่าเตรียมดิน	1,000
ค่าแรงงาน	4,500
ค่าปุ๋ยคอก	2,000
ค่าปุ๋ยเคมี	1,000
ค่าสารเคมี	800
รวม	22,100

ผลผลิตต่อไร่

สามารถตัดดอกชিংแดงโดยแบ่งตามขนาดดอกได้ดังนี้ คือ ดอกเล็กจำนวน 67,200 ดอก/ปี ดอกใหญ่และดอกกลางจำนวน 48,000 ดอก/ปี

การจำหน่ายผลผลิต

ส่วนใหญ่จะมีจำหน่ายชিংแดงแก่พ่อค้าปากคลองตลาดโดยแบ่งตามขนาด ดังนี้ ดอกเล็กจำนวน 67,200 ดอก/ปี ดอกใหญ่และดอกกลางจำนวน 48,000 ดอก/ปี

ดอกเล็ก	2-3 บาท
ดอกเล็ก	2-3 บาท
ดอกกลาง	4-5 บาท
ดอกใหญ่	8-10 บาท

ปัจจุบันมีเกษตรกรส่งออกดอกชিংแดงบ้างแต่ไม่มากนัก เนื่องจากพื้นที่การปลูกชিংแดงยังมีน้อย ผลผลิตยังไม่มากเพียงพอที่จะป้อนตลาดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการบริโภคภายในประเทศของชিংแดงนั้น มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังจะเห็นได้จากการที่ร้านดอกไม้ และโรงเรียนสอนจัดดอกไม้ มีการใช้ดอกชিংแดงมากขึ้น แต่เกษตรกรยังขาดข้อมูลด้านการตลาด ส่วนผู้ซื้อมักจะไม่ทราบแหล่งผลิต ทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคไม่พบกันทั้งที่ความต้องการใช้ชিংแดงมีเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรไม่กล้าตัดสินใจในการขยายพื้นที่การผลิตมากนัก เนื่องจากชিংแดงยังมีพันธุ์อื่นๆ ที่มีรูปร่างลักษณะ และสีแตกต่างกันบ้างเกษตรกร อาจอาศัยความหลากหลายของพันธุ์นี้เปิดตลาดชিংแดงเพิ่มขึ้นได้อีกด้วยในอนาคต